

Binnen de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid bestaat de behoefte om enkele vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de brief Aanpassing financieringssysteem kinderopvang (Kamerstuk 31 322, nr. 361).

De voorzitter van de commissie,
Rog

De adjunct-griffier van de commissie,
Kraaijenoord

Inhoudsopgave	blz.
I	
Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	5
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	6
II	
Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris	6

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het besluit van de Staatssecretaris om het wetsvoorstel «Wet financieringsstelsel kinderopvang» niet bij de Kamer in te dienen. Zij waarderen de zorgvuldige aanpak van de Staatssecretaris waarbij de Staatssecretaris, gelet op het ingrijpende karakter van de eerder voorgestelde stelselwijziging, tot deze afweging is gekomen. De leden van de VVD-fractie onderschrijven dat problemen voor ouders met de kinderopvangtoeslag moeten worden aangepakt en zijn het met de Staatssecretaris eens dat dit het beste gaat door verbeteringen aan te brengen binnen het huidige stelsel. Zij hebben nog wel een aantal vragen ter verheldering.

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris kan aangeven hoeveel gezinnen die gebruik maken van kinderopvang te maken hebben gehad met terugvorderingen vanwege teveel ontvangen kinderopvangtoeslag over de periode 2010–2017. Kan de Staatssecretaris tevens aangeven hoe hoog deze terugvorderingen gemiddeld waren? Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie hoe de terugvorderingen zijn verdeeld naar verkeerd geschat inkomen en verkeerde inschatting van het aantal gebruikte uren opvang.

De Staatssecretaris geeft aan dat de uitwerking van de verbetervoorstellen met prioriteit binnen de Belastingdienst wordt uitgevoerd en dat de nu voorgenomen verbeteringen -stapsgewijs- uiterlijk in 2020 zijn gerealiseerd. Kan de Staatssecretaris dit tijdsplan nader specificeren? De Staatssecretaris geeft aan dat een goede samenwerking met de vertegenwoordigers van ouders en ondernemers in de kinderopvangsector een voorwaarde is voor een succesvolle implementatie van de voorstellen. Kan de Staatssecretaris aangeven welke partijen het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Belastingdienst gaan betrekken bij de verdere uitwerking van de voorstellen? Hebben al deze partijen hun medewerking al toegezegd? Op welke termijn verwacht de Staatssecretaris dat de Belastingdienst de verkenning afgerond heeft van de overige verbetervoorstellen?

De Staatssecretaris geeft in haar brief op pagina vier aan dat in samenspraak met de Staatssecretaris van Financiën het gebruik van een vastgesteld inkomen (t-2) voor de kinderopvangtoeslag zal worden verkend. De leden van de VVD-fractie begrijpen dat werken met een vastgesteld inkomen voordelen kent. Het geeft zekerheid. De leden van de VVD-fractie geven hierbij echter wel een opmerking mee, juist gezien het feit dat er veel verandert in de situatie van jonge ouders. Is de Staatssecretaris bereid bij de verkenning rekening te houden met het feit dat juist

voor jonge ouders in de eerste jaren van de opvoeding van een kind veel kan veranderen, bijvoorbeeld het inkomen door een andere verdeling van werk en zorg voor het kind? En wat kan dit betekenen voor het eventueel in te richten vangnet en voorschot?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het besluit om het wetsvoorstel Nieuw Financieringsstelsel Kinderopvang niet in te dienen bij de Kamer.

De Staatssecretaris geeft aan dat de huidige problemen met de voorschotproblematiek ook op een andere manier door de Belastingdienst kunnen worden aangepakt en dat de door het vorige kabinet voorgestelde stelselwijziging voor uitvoeringsproblemen kan zorgen bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). De leden van de CDA-fractie hebben begrip voor de beslissing van de Staatssecretaris. Voor hen staat voorop dat het financieringsstelsel voor ouders zo snel mogelijk eenvoudiger en meer toegankelijk wordt en dat ouders niet langer geconfronteerd worden met hoge terugvorderingen, waardoor vooral ouders met lagere en middeninkomens in grote financiële problemen kunnen komen. Zij hebben nog wel een aantal vragen.

Wat verstaat de Staatssecretaris onder een «snelle start van de verbeteringen»? Wat is het tijdspad mede in relatie tot de ICT-problemen die de Belastingdienst heeft? Wanneer mogen ouders de eerste resultaten tegemoet zien? Is er een risicoanalyse gedaan naar de oplossingen die de Belastingdienst aandraagt? Worden er prestatieafspraken gemaakt met de Belastingdienst? In het algemeen overleg Kinderopvang van 12 april 2018 heeft de Staatssecretaris op vragen van de leden van de CDA-fractie toegezegd om met de GGD GHOR Nederland¹ en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in overleg te gaan over aanscherping van de administratieve vereisten. Is dit inmiddels gebeurd en wat is de stand van zaken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het besluit van de Staatssecretaris om af te zien van de directe financiering kinderopvang. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

In het algemeen overleg Kinderopvang van 12 april 2018 heeft de Staatssecretaris aangegeven niet te wachten op het voorstel directe financiering, maar eerder al met GGD GHOR Nederland en de VNG in overleg te gaan over aanscherping van de administratieve vereisten en de Kamer hierover voor de zomer te informeren. Heeft het contact inmiddels plaatsgevonden? Zo ja, wanneer kan de Kamer een brief hierover tegemoet zien?

Om de kwaliteit van de kinderopvang te verbeteren geldt per 1 januari 2019 de nieuwe kwaliteitseis van één pedagogisch beleidsmedewerker per kindcentrum. In de algemene maatregel van bestuur (AMvB) behorende bij de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK) is deze kwaliteitseis opgenomen. In de AMvB is echter niet vastgelegd hoe de houders de inzet van de pedagogische beleidsmedewerker en de opbrengst van die inzet inzichtelijk moet maken. Dat zou verder uitgewerkt worden in het wetsvoorstel Wet nieuw financieringsstelsel kinderopvang. Hoe borgt de

¹ GGD staat voor Gemeentelijke of Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst. GHOR staat voor Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio.

Staatssecretaris deze administratieve vereisten, nu het besluit is genomen de directe financiering niet door te laten gaan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het besluit van de Staatssecretaris om het wetsvoorstel Wet nieuw financieersstelsel kinderopvang niet bij de Kamer in te dienen, maar de huidige financiering te verbeteren. De leden van de GroenLinks-fractie vinden het van groot belang dat het aantal terugvorderingen van de kinderopvangtoeslag flink wordt verminderd, waardoor ook minder mensen te maken krijgen met schulden. Daarom hebben deze leden nog enkele vragen.

De Staatssecretaris geeft aan dat er bij de Belastingdienst de afgelopen jaren al veel verbeteringen zijn ingezet, met als doel het terugdringen van (hoge) terugvorderingen. Is het aantal terugvorderingen ook daadwerkelijk gedaald in de afgelopen jaren? Ook de komende jaren zal de Belastingdienst verbeteringen doorvoeren. Zijn er risico's verbonden aan het doorvoeren van deze verbeteringen? Is er een risicoanalyse uitgevoerd naar de oplossingen van de Belastingdienst? Heeft de Belastingdienst voldoende capaciteit om deze taak op zich te nemen? Wat is naar verwachting de jaarlijkse tijdsbesteding in *fulltime-equivalent* (fte) die met de uitvoering van deze taak gepaard zal gaan? Deze leden vragen dit ook in het licht van de verschillende problemen waar de Belastingdienst de afgelopen jaren mee te maken heeft gehad.

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat één van de verbeteringen die de Belastingdienst zal doorvoeren een betere ondersteuning voor ouders bij het schatten van de opvanguren en bij wijzigingen van gegevens betreft. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe zij dat precies wil gaan doen? En wordt bij de ondersteuning van ouders ook rekening gehouden met ouders die laaggeletterd zijn, en dus een specifieke risicogroep vormen? Is de Staatssecretaris in dat kader bereid om te kijken naar het taalgebruik en taalniveau van de Belastingdienst bij de aanvraag en wijzigingen van de kinderopvangtoeslag en andere toeslagen en bij de informatieverstrekking hierover, zodat ook laaggeletterden dit beter begrijpen? Welke afspraken zijn hier al over gemaakt en hoe worden ze uitgevoerd? Zij vragen verder welke verbeterpunten nog nader worden verkend. Kan de Staatssecretaris aangeven wanneer deze mogelijk kunnen worden geïmplementeerd en wat het verwachte resultaat hiervan is? En wanneer ontvangt de Kamer de uitkomst van de verkenning naar de t-2-systematiek en het gedeeltelijk voorschot?

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat dit kabinet de risico's te groot vindt om de directe financiering door te voeren met DUO als uitvoerder. Deze leden zijn wel benieuwd hoe deze risico's in kaart zijn gebracht en of dit door een extern bureau is gedaan. Kan de Staatssecretaris nader ingaan op wat deze risico's precies zijn? En kan de Staatssecretaris tevens reageren op de kritiek die verschillende betrokken organisaties hebben geuit op de plannen? Is er alvorens het besluit te nemen overleg geweest met de verschillende ouderorganisaties en brancheverenigingen in de kinderopvang? Zo ja, heeft dit overleg nog tot wijzigingen geleid?

De leden van de GroenLinks-fractie snappen dat een stelselwijziging risico's met zich mee brengt. Zijn in dat kader ook de mogelijkheden verkend voor experimenten of pilots? Is ook de mogelijkheid verkend om het direct overmaken van de kinderopvangtoeslag naar de kinderopvangorganisatie wel toe te staan voor ouders die daar specifiek zelf toestemming voor geven (zoals ook eerder mogelijk was met zorgtoeslag naar de zorgverzekeraar)? Is de Staatssecretaris bereid om nog naar mogelijk-

heden te kijken voor de groep die de meeste hinder van de terugvorderingen ondervindt, zo vragen deze leden.

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat de kosten die gepaard gaan met de verbeteringen door de Belastingdienst worden gecompenseerd door besparing vanwege minder terugvorderingen. Kunnen de voornoemde leden hieruit opmaken dat de Staatssecretaris heeft kunnen berekenen hoeveel minder terugvorderingen er zullen zijn dankzij deze verbeteringen? De voornoemde leden vragen daarom of de Staatssecretaris kan schatten met hoeveel het aantal terugvorderingen zou dalen met de directe investeringen (uitgevoerd door DUO) en door de verbeteringen in de huidige systematiek (uitgevoerd door de Belastingdienst). Kan de Staatssecretaris ook schatten om welke bedragen dit zou gaan?

De leden van de GroenLinksfractie lezen dat de verbeteringen door de Belastingdienst in 2020 gereed moeten zijn. Is het ook mogelijk dat sommige verbeteringen eerder gerealiseerd kunnen worden? Welke zouden dat zijn en wanneer kunnen die gereed zijn, zo vragen deze leden. De behaalde resultaten door DUO worden goed gedocumenteerd. Dat vinden de voornoemde leden belangrijk. Is de Staatssecretaris bereid de resultaten van de verbeteringen bij de Belastingdienst te monitoren? Is zij bereid om hierin ook de ervaringen van de verschillende belangenorganisaties mee te nemen? En is zij ook bereid te overwegen, mochten deze resultaten tegenvallen, toch het voorstel voor directe investeringen in de praktijk te brengen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de aanpassing financieringssystematiek kinderopvang. Waarom wordt er gestopt met de kansrijke optie van directe financiering via DUO? Alleen verbetervoorstellen door de Belastingdienst op het huidige systeem zijn toch niet voldoende om het probleem van nabetalingen en terugvorderingen op te lossen? Welke andere redenen dan in de brief genoemd, zijn er om te stoppen met verdere ontwikkeling van het systeem? Zijn er partijen in de coalitie die niets zien in het nieuwe systeem? Welke risico's zitten aan het nieuwe systeem die zo groot zijn om het besluit te nemen om te stoppen met de voorbereidingen voor directe financiering? Hoe kan het dat de Staatssecretaris onder de indruk is van de manier waarop DUO bezig was met de ontwikkeling van het financieringssysteem en toch besluit om de Belastingdienst als uitvoeringsorganisatie te houden? Gaat de Belastingdienst wel gebruik maken van de geleerde lessen van DUO? Kan de Belastingdienst de geleerde lessen en de inhoud van het project van DUO wel overnemen om daar hun voordeel mee te doen?

Waarom heeft de Staatssecretaris nu het besluit genomen, terwijl al € 20 miljoen is geïnvesteerd in het nieuwe systeem? Hoe gaat de Staatssecretaris die € 20 miljoen aan investeringskosten terugverdienen? Hoeveel kosten voor de afbouw van het nieuwe opgetuigde systeem verwacht de Staatssecretaris nog te maken? Wanneer is het project volledig afgebouwd en is het niet meer mogelijk om zonder extra kosten toch over te gaan op directe financiering?

Is het mogelijk om de conceptwet en de werkwijze en resultaten van DUO in te zien? Waarom wordt er geen mogelijkheid geboden om, wanneer ouders dit wensen, de Belastingdienst te verzoeken de kinderopvangtoeslag direct over te maken aan de instelling? Kan de Staatssecretaris naast de directe financiering en het huidige systeem van kinderopvangtoeslag verbeteren nog andere financieringsmogelijkheden in kaart

brengen, waaronder de kinderopvang direct naar de instellingen te financieren en een gratis toegankelijke kinderopvang voor tenminste twee dagen?

Aan het huidige systeem via de Belastingdienst die nog steeds uitvoeringsproblemen kent, zitten toch ook genoeg risico's? Klopt het dat DUO zojuist een ICT-traject succesvol heeft afgerond? Hoe staat dit in verhouding met de berichten rondom de Belastingdienst en ICT? Hoe wilt de Staatssecretaris een complete oplossing bieden voor de nabetalings- en terugvorderingen die blijven bestaan? Wat gaat de Belastingdienst doen aan de dubbele stromen bij peuterspeelzalen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met teleurstelling kennisgenomen van het besluit tot het terugdraaien van het wetsvoorstel Wet nieuw financieringsstelsel kinderopvang. Op dit moment hebben veel ouders te maken met terugvorderingen van hoge bedragen door de Belastingdienst met alle negatieve gevolgen van dien. De oplossing om de kinderopvang-toeslag direct aan de kinderopvanginstelling over te maken, vinden de leden van de PvdA-fractie een goed middel om ouders te helpen en hoge navorderingen te voorkomen. Om die reden vragen de leden van PvdA-fractie of de Staatssecretaris toch nog een ultieme poging wil wagen om de directe financiering van de kinderopvangtoeslag naar de kinderopvanginstelling toch te laten doorgaan. Is de Staatssecretaris hiertoe bereid?

De leden van de PvdA-fractie horen graag wat de ambitie van de Staatssecretaris is om navorderingen door de Belastingdienst bij ouders tegen te gaan. Is zij bereid om hier afspraken over te maken, zodat het aantal navorderingen ook daadwerkelijk omlaag gaat? Verder zijn de leden van de PvdA-fractie benieuwd hoe de Staatssecretaris denkt dat de Belastingdienst dit adequaat kan oppakken. Dit omdat er bij de Belastingdienst grote problemen zijn en er veel werk blijft liggen. Denkt de Staatssecretaris dat de Belastingdienst de mensen en middelen heeft om ouders daadwerkelijk te ondersteunen? Hoeveel budget maakt de Staatssecretaris hiervoor beschikbaar?

De Staatssecretaris spreekt over een vangnet en het introduceren van een gedeeltelijk voorschot. De leden van de PvdA-fractie horen graag wat dit vangnet inhoudt en voor welke groepen dit vangnet specifiek bedoeld is. Verder horen zij ook graag wat de toegevoegde waarde is van een gedeeltelijk voorschot. Zal dit het aantal navorderingen verminderen?

II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid